

Gouvernantes

Guvernanten

Dramatisering av novellen av Henry James

av Christian Lanciai (1999)

Personerna :

Lord Mingus
Miss Pembroke, hans sekreterare
fröken Rachel Ward, guvernant
William, betjänt
Mrs Grose, husmor på Blair House
Flora och Miles, barnen
kusken
Peter Quint
Miss Jessel
husan

Handlingen äger rum i England kring sekelskiftet år 1900.

Copyright © Christian Lanciai 1999

Guvernanten

Scen 1.

(Ett vackert rikt utsmyckat kontor. Sekreteraren gläntar på dörren och ser den stackars ensamman och rädda ansökande guvernanten sitta och vänta.)

sekreteraren Vi har en stackars skälvande ansökande här utanför.

lorden Bara en som har vågat?

sekreteraren Ja.

lord Vad tror du om henne?

sekreteraren *(gläntar och gluttar igen)* Hon ser precis ut som rätta sorten.

lord Ung och oerfaren? Rädd för att misslyckas?

sekreteraren Precis.

lord En stackars jungfrulig gröngöling, precis vad vi behöver. Vad skall vi säga till henne?

sekreteraren Hon tar säkert jobbet vad vi än säger till henne.

lord Alltså bör vi inte skrämman bort henne.

sekreteraren Det vore onödigt och dumt.

lord Alltså säger vi ingenting till henne.

sekreteraren Vad hon inte vet behöver hon inte bekymra sig om.
lord Släpp in henne.
sekreteraren (genom dörren) Ni kan komma in nu, fröken.
miss Ward (ser hoppfullt upp) Å, tack så mycket. (*kommer in*)
lord Miss Rachel Ward, var det så?
Ward Ja. Och ni är lord Mingus, förmodar jag. (*de hälsar*)
lord Hur gammal är ni, fröken Ward?
Ward Tjugofem.
lord Varken för ung eller för gammal. Varför har ni sökt denna tjänst?
Ward Den verkade så lämplig. Ett stillsamt familjeliv och på landet är just vad jag behöver, och två barn är precis vad jag kan orka med.
lord Ni verkar med andra ord som klippt och skuren för tjänsten.
Ward Ja, jag känner mig vuxen en sådan uppgift.
lord Men ni har inga referenser.
Ward Jag beklagar detta. Ni förstår, det här skulle bli min första stora utmaning. Men jag kan säkert klara av den. Det är ju bara två små barn. (*lord utbyter blick med sekreteraren*)
lord Eftersom ni är den enda som ansökt om tjänsten är jag rädd att vi måste antaga er.
Ward (slår ihop händerna av förtjusning) Å, tack så mycket!
lord Jag måste dock informera er om, att tjänsten inbegriper ett villkor.
Ward (sätter sig) Om jag kan infria det skall det bli mig ett nöje.
lord (sätter sig) Mina brorsbarn är föräldralösa. Själv är jag ogift och reser bort inom en kort tid. Ni blir alltså helt ensam med barnen och får bära allt ansvar själv för deras skolning och utveckling. Och så måste det förbli så länge ni är i tjänst. Ni kan inte i något ärende vända er till mig.
Ward Är det allt?
lord Ja.
Ward Får jag bara fråga: vad hände med deras föräldrar?
lord De avled av tyfus i Indien.
Ward Så sorgligt.
lord Ja.
Ward Så jag får ta hand om dem som vore de mina egna barn?
lord Precis. Passar det er?
Ward Ingenting kunde passa mig bättre. Ni anar inte hur lycklig jag kommer att bli!
lord Då är jobbet ert.
Ward Tack!
lord Ni reser ut till slottet Blair så snart ni kan göra er redo. Mrs Grose tar väl hand om er där och ger er alla ytterligare instruktioner. Jag önskar er lycka till med barnen, miss Ward. (*räcker henne handen*)
Ward Tack! Tack! (*går överväldigad*)
lord Nå, Pembroke? Vad tror ni?
sekreteraren Har vi tur kommer hon aldrig ens att få veta om sin företräderskas död.
lord Bara vi får henne säkert inslussad i uppgiften lär hon nog stanna där. Mrs Grose har mina utförliga instruktioner. Även om miss Ward får veta det värsta lär det inte åstadkomma några problem. Tack, Pembroke. Ni kan gå.
(Sekreteraren går. Lorden tar på sig sina glasögon och sätter sig vid arbetsbordet.)

Scen 2.

Miss Ward gör entré i slottet med sitt bagage och betjänten, ser sig överväldigad omkring.

betjänten Såja, fröken! Ni hade tur med vädret som slapp regn under resan!
Ward Det känns som att komma rakt in i en dröm! Vad jag skall bli lycklig här!
betjänten Vänta tills ni får se barnen.
Mrs Grose (gör entré) Jag hörde er komma. Välkommen, fröken Ward. Jag hoppas ni skall trivas här.
Ward Det gör jag redan. *(de hälsar hjärtligt)*
betjänten Skall jag bära frökens bagage till hennes rum, mrs Grose?
Grose Ja, gör det, William. Hon får inte bära någonting själv. Er elev väntar på er med spänning, fröken Ward.
Ward Min elev? Är det inte två?
Grose Unge herr Miles får ni träffa när han kommer hem från skolan.
Ward Får jag träffa Flora genast?
Grose Om ni vill. Hon hoppades få välkomna er, men jag bad henne vänta tills ni landat. Kom in, Flora!
(En förtjusande ung flicka gör entré, som Anne på Grönkulla.)
Flora Jag är så glad att ni kunde komma, fröken Ward! *(niger fint)*
Ward Och jag är så glad över att få dig till min elev, Flora. *(De hälsar tillgivet.)*
Grose (nöjd) Ni kommer att komma bra överens. Det ser man genast.
Ward Jag tror också att vi passar bra tillsammans, Flora. Vad tror du?
Flora Jag är säker på att vi kommer att bli bästisar. Jag önskade mig just en sådan som ni, fröken Ward.
Grose Gå nu, Flora, och låt fröken Ward känna sig hemmastadd i sitt rum.
Flora Jag är ute i trädgården och plockar blommor. *(går)*
Grose Hon går alltid ner till stranden och plockar blommor när hon är riktigt lycklig.
Ward Vilket förtjusande barn! Är Miles likadan?
Grose Miles är äldre men lika förtrollande och välskapt. På tal om det, det här brevet kom idag från hans skola. Jag har inte öppnat det. *(lämnar ett brev)*
Ward Varför har ni inte öppnat det?
Grose Jag ville ni skulle se det först. Ni är ju nu barnens guvernant.
Ward (öppnar det och läser. Sätter förskräckt handen för munnen.)
Grose Är det dåliga nyheter?
Ward Miles har blivit relegerad!
Grose Det är inte möjligt!
Ward Rektorn skriver här själv att han har haft dåligt inflytande på sina kamrater. Därför skickas Miles hem på tisdag. Det är i morgon!
Grose Det var verkligen dåliga nyheter.
Ward (läser igen) Men hon ger ingen förklaring. Det måste vara ett misstag. Vad skall vi göra, mrs Grose? Skall vi kontakta barnens farbror?
Grose Det tycker han inte om att vi gör vad saken än gäller. Tror ni inte ni kan hantera situationen utan honom?
Ward Han förbjöd mig särskilt att kontakta honom i frågan om barnens uppfostran. Det skulle vara helt på mitt ansvar. Men med en sådan underbar syster kan väl inte Miles vara ett elakt barn?
Grose Jag försäkrar er att det är alldeles omöjligt. Miles är exemplarisk på alla sätt liksom sin syster. Det finns inga rarare barn i världen.

Ward Alltså måste det vara ett misstag. Det har kanske hänt något som inte kunnat utredas och Miles fått skulden för i brist på andra misstänkta.... Sådant händer ofta på internatskolor.

Grose Ja, det är säkert någonting sådant.

Ward Vi får ta emot Miles i morgon och höra hans version av saken innan vi gör något annat, mrs Grose.

Grose Ett förnuftigt beslut, fröken Ward. Nu föreslår jag att ni går till ert rum och tar igen er efter resan och gör er ordentligt hemmastadd. Sedan blir det te snart.

Ward Det ser jag fram emot, mrs Grose. Trots solskenet var det ingen lätt resa.

Grose Vi ses senare. (Ward går.)

Miles kommer alltså hem igen och nyrelegerad. Jag hoppas här inte kommer att hända någonting värre. (går)

betjänten (störtar in) Mrs Grose! Miss Ward! Unge herr Miles är här!

Grose (störtar in) Men han skulle ju komma först i morgon?

betjänten Men han är här! Han stiger just ut ur vagnen!

Ward (kommer tillbaka) Är Miles här?

Grose Han tycks verkligen ha kommit redan, fröken Ward.

Ward Då måste vi ta emot honom.

(Dörren öppnas och Miles eskorteras in av kusk och köksa. Han är om möjligt ännu mer förtjusande än Flora men något större och äldre.)

Miles Mrs Grose! Så skönt att vara tillbaka! (störtar i hennes famn)

Grose Det är skönt att ha dig tillbaka, Miles. Möt din nya lärarinna, fröken Ward.

Miles (hälsar artigt) Jag har hört talas om er, fröken Ward.

Ward Jag har hört talas om dig också, Miles. Jag är säker på att vi ska bli goda vänner.

Miles Vi är det redan.

Flora (kommer rusande in) Miles! Miles! Välkommen tillbaka! (De omfamnas.)

Miles Min syster! (Grose och Ward utbyter en blick.)

Grose Kan ni tro något ont om en sådan pojke?

Ward Omöjligt.

Flora Miles, vad har du nu gjort för att bli relegerad?

Miles Ingenting som vanligt.

Flora Har du inte varit stygg nu igen?

Miles Det vet du att jag inte har.

Flora Och ändå blir du bara relegerad hela tiden!

Miles Folk begriper sig inte på mig. Vuxna är så konstiga. Det är väl därför.

Grose Gå ut och lek nu, barn. Jag skall koka te.

Flora Kom, Miles, svanar har kommit tillbaka till dammen!

Miles Är det sant?

Flora Kom, ska du få se! (De skyndar ut tillsammans.)

Ward Det måste vara något misstag, mrs Grose.

Grose Utan tvivel.

Ward Har han blivit relegerad förut?

Grose En gång.

Ward Jag tror att jag bör få veta alla omständigheterna.

Grose Naturligtvis. Med tiden skall ni få veta allt, miss Ward. (går ut)

Ward Vad har jag ramlat in i? Ett mysterium? En onkel som vägrar befatta sig med sina brorsbarn? Varför?

(Plötsligt stelnar hon till. En man utanför fönstret syns betrakta henne ingående. Hon stirrar tillbaka. Sedan skyndar hon ut men kommer snart tillbaka.)

Borta. Vem i all världen var det? (*sätter armarna i kors*) Mrs Grose får mer och mer att förklara.

Scen 3.

Grose Har du sett honom förut?
Ward Jo, en gång. Det var mycket mystiskt. Vi var ute på gården, och jag såg honom uppe i tornet.
Grose Högst upp?
Ward Ja. Och jag fick den bestämda känslan att han tittade rakt ner mot mig.
Grose Hur upplevde du honom?
Ward Vild, romantisk, forskande. Han tittade på mig som om han mönstrade mig.
Grose Beskriv hans ögon.
Ward Kall, hård, genomträngande blick.
Grose Vilken färg?
Ward Blå.
Grose Det kan inte vara sant! Det får inte vara sant!
Ward Vet ni vem han är, mrs Grose?
Grose Och du har sett honom två gånger?
Ward Ja, först i tornet på långt håll och sedan oförsäkamt stirrande på mig rakt in genom fönstret. Men när jag gick ut för att genskjuta honom var han borta. Vem är det, mrs Grose?
Grose Det är Peter Quint.
Ward Och vem är Peter Quint?
Grose Han var barnens fars närmaste man. När salig herrn reste till Indien med sin fru lämnade han Peter Quint kvar att ta hand om allting här. Han var en sorts allt i allo och mycket betrodd av salig herrn.
Ward Men varför är ni så upprörd, mrs Grose?
Grose Därför, min vän, att Peter Quint är död.
Ward Död? Men jag såg ju honom levande?
Grose Jag vet. Ingenting stämmer. Och ändå kan det inte vara någon annan.
Ward Men det är ju förfärligt!
Grose Det är just vad det är. Hur var han klädd? Hur såg han ut?
Ward Hans kläder såg inte ut som hans egna, som om de var för fina för honom och något för stora....
Grose Han fick kläder av salig herrn, som var större till växten.
Ward Han såg något ovårdad och sjaskig ut. Hans hår var alldeles för långt....
Grose Ja, han klippte sig aldrig. Nog är det han alltid. Men vad vill han? Varför kommer han hit och spökar när han borde vara död?
Ward Jag fick en annan känsla också.
Grose Nå?
Ward Som om han inte egentligen var intresserad av mig utan sökte efter någon annan....
Grose Vem?
Ward Nu vet jag! Det var ju när Miles kom hem! Han sökte med blicken efter Miles!
Grose Miles!
Ward Kände unge Miles honom?
Grose De var mycket goda vänner. Eller snarare: Peter Quint tyckte om att skämma bort Miles och tillbringa alltför mycket tid med honom.

Ward Detta blir värre och värre.

Grose Förlåt min uppriktighet, men jag är dock glad att han bara visar sig för er och inte för mig.

Ward Det värsta återstår, mrs Grose.

Grose Nå?

Ward Idag i parken vid dammen var Flora ensam med mig. Plötsligt blev hon alldeles tyst och tittade uppmärksamt in mot träden på andra sidan dammen. Hon hade upptäckt något men sade ingenting. Jag följde hennes blick och såg vad hon såg.

Grose Såg hon Peter Quint?

Ward Nej, mrs Grose. Det var en kvinna, en mörk, vacker, svartklädd kvinna, en fin dam av något slag, mycket finare än jag....

Grose Nej! Detta är för mycket!

Ward Vem var det, mrs Grose? Var det min företräderska? Vad hände med henne? Varför slutade hon? Varför dog Peter Quint?

Grose Detta är för mycket!

Ward Låt oss ta oss samman, mrs Grose, och möta prövningarna gemensamt, så ska vi nog klara av dem. Men jag måste få veta allt.

Grose Båda är döda.

Ward Peter Quint och min företräderska?

Grose Ja.

Ward Vad hette hon?

Grose Miss Jessel. Hon var förfärlig.

Ward På vilket sätt?

Grose Hon lät sig förföras av Peter Quint.

Ward Jag förstår. Omkom de i någon olycka?

Grose Peter Quint hittades död mellan Blair och byn. Man trodde han på hemväg från bykrogen gått fel, ramlat och slagit ihjäl sig.

Ward Och fröken Jessel?

Grose Hon dog kort därefter. Hon hittades drunknad i dammen. Man trodde hon hade dränkt sig.

Ward Och de hade ett förhållande?

Grose Ett skamligt förhållande!

Ward Och hon uppfostrade barnen, och även Peter Quint visade intresse för pojken. Och nu kan de inte lämna barnen i fred. Miss Jessel på andra sidan sjön tittade bara på Flora, inte på mig.

Grose Vad ska detta betyda, miss Ward?

Ward De är ute efter barnen, och vi måste skydda dem med våra liv. Vi har inget annat val, mrs Grose.

Grose Gode himmel!

Ward Mrs Grose, jag måste få veta allt. Om vi ska kunna skydda barnen får ni inte ha några hemligheter för mig.

Grose Fröken Ward, jag är helt hjälplös. Jag vet inte mycket mer än ni. När jag påpekade att Peter Quint var alltför mycket ensam med pojken sade miss Jessel till mig att jag inte skulle lägga mig i. De enda som i någon mån vet vad som hänt och kanske alltjämt försiggår är barnen.

Ward Vi måste alltså angripa dessa gengångare genom barnen.

Grose Det blir er uppgift, fröken Ward. Ni har sett gengångarna. Inte jag.

Ward Men jag kan väl lita på er hjälp?

Grose Naturligtvis. Men jag tror inte min hjälp är mycket värd, om inte barnen vill hjälpa sig själva....

Scen 4. Mörk natt.

Flora (*högt uppe vid ett fönster*) Miles! Miles!
Miles (*nere i trädgården*) De är här, Flora! De är här!
Flora Det är mörkt!
Miles Kom ner! De är här!
Ward (*kommer upp bakom Flora*) Flora, vad gör du här?
Flora Ingenting, fröken Ward.
Ward Och varför är inte Miles i sitt rum? Var är han?
Flora Jag vet inte.
Ward Vad tittar du på nere i trädgården?
Flora Ingenting.
Ward Vem är där nere, Flora? Vem lockar dig upp mitt i natten?
Flora Ingen!
Ward (*tittar äntligen ut, blir förskräckt*) Miles! (*försvinner från fönstret*)
Flora Miles! Hon är på väg ner!
Miles (*lugnt, skådar upp mot månljuset*) Låt henne komma.
Ward (*kommer ut till Miles*) Miles, vad gör du här ute mitt i natten?
Miles Ingenting, fröken Ward.
Ward Och det vill du jag ska tro på?
Miles Ni skulle inte kunna tro på sanningen, fröken Ward.
Ward Och vad är då sanningen?
Miles Att jag är stygg.
Ward (*allvarlig*) Miles, se mig i ögonen. Varför gick du ut hit?
Miles Därför att jag är stygg.
Ward Det är inte hela sanningen.
Miles Om jag inte var stygg skulle jag inte vara här.
Ward Du har kontakt med de döda, inte sant?
Miles Vilka döda?
Ward Miss Jessel och Peter Quint.
Miles De är döda.
Ward Jag vet. Men de kommer tillbaka. Jag har sett dem.
Miles Jag vet inte vad ni talar om, fröken Ward.
Ward Det vet du visst. Vet du varför jag kan se dem? Därför att jag tycker så mycket om dig och Flora. Jag har gått in i era världar. Därför kan jag se dem, när de visar sig för er.
Miles Miss Ward, ni gör mig illa.
Ward Förlåt mig, Miles, men jag vill dig och Flora bara väl. Förstår du inte att miss Jessel och Peter Quint vill locka er över till andra sidan?
Miles Vad menar ni?
Ward De vill ha er med bland de döda! Därför visar de sig för oss uppe i höga tornen, nere vid floden och ute i natten, för att ni ska komma efter dem och följa dem i fördärvet!
Miles Jag förstår inte alls vad ni menar!

Ward Du förstår mycket bättre än jag själv vad jag menar. Peter Quint och miss Jessel tyckte om er. Ni älskade dem. De var era bästa vänner. Men de var fördärvade, Miles! Hör du vad jag säger? Fördärvade!

Miles Jag vill inte höra mer, fröken Ward!

Ward Ni kanske inte förstod hur fördärvade de var. De delade säng med varandra, Miles!

Miles Det gör jag och Flora också.

Ward Vad menar du?

Miles Ibland fryser Flora i sitt rum och kommer då till mitt rum och sover hos mig i min säng. Då fryser hon inte längre.

Ward Det är inget ont i det, Miles. Men Peter Quint och miss Jessel gjorde värre saker tillsammans. Därför dog de.

Miles Jag fryser.

Ward Kom, Miles. Vi går in. Men gå aldrig ut mer mitt i natten, vem du än ser, vem som än kallar dig! Förstår du?

Miles Jag ska försöka, fröken Ward.

Ward Jag är ansvarig för era liv, Miles. Ingenting ont får hända er, och inget ont skall hända er så länge jag är här. Jag är er garanti för er säkerhet.

Miles Tack, fröken Ward. *(De går in. Miles kastar en blick bakåt. Där ses två mörka skuggor. Flora försvinner från fönstret. När Ward och Miles går in och försvinner kommer de två mörka gestalterna fram. Hon är klädd helt i svart och har mörkt långt utslaget hår ner till midjan. Peter Quint ser vild ut och är också långhårig men utan hatt.)*

Jessel Vi ger inte upp så lätt, eller hur?

Quint De tillhör oss, inte henne.

(Månen sprider ett mörkt blåaktigt sken över det lastbara paret. De glider bort i mörkret.)

Scen 5.

Ward *(i korridoren framför sitt rum)* Skall jag stanna? Jag blir inte klok på barnen. Det är som om de visste mycket mera än jag, var fullt medvetna om det och hånade mig för det i mjugg. De studerar mig, de viskar om mig, de skrattar åt mig bakom min rygg – det är outhärdligt! Skall jag då bara packa mina saker och fly som en feg förlorare utan att ens ha kämpat? Om de bara kunde ge mig sitt fulla förtroende! Men jag når dem inte ända fram, jag är inte tillräcklig....

(öppnar dörren och går in. Väggarna glider i sär. Vid miss Wards skrivbord sitter miss Jessel med ryggen eller sidan till. Hon verkar helt omedveten om miss Ward.

Miss Ward stelnar till förskräckt och blir tydligt chockad. Så hämtar hon sig och går långsamt fram. Jessel stöder sitt huvud mot handen som om hon bar på en djup smärta....)

Ward *(försiktigt men bestämt)* Vad gör ni i mitt rum?

Jessel *(reagerar inte)*

Ward Jag vet vem ni är. Jag är inte rädd för er.

Jessel *(reagerar inte)*

Ward Med vilken rätt tar ni mitt skrivbord i anspråk? Detta är mitt rum!

Jessel *(vänder långsamt på huvudet. Hon ser sorghärjad ut.)* *(svagt)* Det var mitt.

Ward Så ni kan tala. Jag är inte rädd för er. Ni kan inte skrämma bort mig härifrån. Jag ska ta hand om barnen! Jag ska skydda dem mot er! Tro inte att ni kan vålla dem någon skada så länge jag är här!

Jessel *(reser sig, trött, ser medlidsamt på Ward)* Ni begriper ingenting.

(försvinner in i skuggorna)

Ward (*hämtar sig, efter en stund*) Mrs Grose! Mrs Grose!
(*rusar ut och ropar*) Mrs Grose!

Grose (*visar sig i nattskjorta och nattmössa med stearinljus*) Ja, vad är det, fröken Ward?
Har det hänt något, eftersom ni måste dra upp mig ur sängen?

Ward Den där varelsen var här.

Grose Vilken varelse?

Ward Miss Jessel. Hon satt här vid mitt skrivbord hur skamlöst som helst!

Grose Om det är sant förstår jag att ni är upprörd.

Ward Det här går inte längre! Vi kan inte tillåta dem vilka friheter som helst!

Grose Vad föreslår ni?

Ward Vi måste kontakta barnens farbror. Han måste komma hit och se vad som försiggår. Vi måste berätta om hur Miles blev relegerad.

Grose Han avskyr att bli störd av vad som angår barnen.

Ward Har vi något val, mrs Grose? Kan ni tolerera att dessa gengångare kommer och lägger beslag på våra liv, hotar vår existens och plågar barnen?

Grose Jag antar att ni har rätt, fröken Ward. Dess värre kan jag inte ta ställning, för jag har själv aldrig sett dessa spöken, och ej heller kan jag svära på att barnen gör det.

Ward Tvivlar ni på mig?

Grose Nej, fröken Ward. Det gör jag inte.

Ward Jag skriver ett brev till barnens farbror genast och berättar allt. Han måste komma hit och ta i tu med situationen. Här måste bli någon ordning. Vi har rätt att få vara i fred för skamlösa fantomer! Vi är ju bara kvinnor, mrs Grose! Vi kan inte klara detta själva!

Grose (*skeptiskt*) Jag hoppas ni vet vad ni gör, fröken Ward.
(*går med sitt stearinljus*)

(*Miss Ward sätter sig vid skrivbordet och börjar energiskt och beslutsamt skriva.*)

Ward Du slipper inte dessa bekymmer, min bästa lord. Det är din egen familj, och du måste ta i tu med dem. Miles måste sättas i ny skola. Han kan inte få fortsätta ensam här med bara damer och spöken. (*Hon skriver frenetiskt. Utanför ser man Miles i nattskjorta stå och betrakta henne. Man förstår att han hört och sett allt.*)

Scen 6.

Flora Varför bekymrar sig fröken Ward så mycket för oss fastän ni inte gör det, mrs Grose?

Grose Därför att jag är van vid er, mitt hjärta.

Flora Tror ni att fröken Ward någonsin kommer att bli van vid oss?

Grose Jag tvivlar på det, mitt hjärta. Det tar så många år, och hon är bara en guvernant.

Flora Miss Jessel blev heller aldrig van vid oss.

Grose Hon var här så kort tid.

Flora Men mycket längre än fröken Ward. Tror ni fröken Ward blir kortare?

Grose Varför tror du det, mitt hjärta?

Flora Jag tror inte. Jag frågade.

Grose Är du inte nöjd med henne? Vill du att hon ska åka?

Flora Tvärtom! Hon är mycket rarer än miss Jessel.

Grose Varför frågar du då om hon ska åka?

Flora Vi tycker så mycket om henne. Därför är vi oroliga för att mista henne, som miss Jessel.

Grose Varför är ni oroliga för det?

Flora Därför att hon oroar sig för mycket. Hon bryr sig för mycket om oss.

Grose Då tror jag allt är gott och väl, Flora. Hon tycker också mycket om er. Spring ut och lek nu, Flora. Det är solsken ute.

Flora Ja, mrs Grose. *(springer ut)*

Grose Tur att inte Peter Quint är här. Det ger fröken Ward alla chanser medan miss Jessel hade inga. *(fortsätter med sina bestyr.)*

Scen 7.

Natt i korridoren.

(Ward kommer ut från sitt rum i nattsärk med stearinljus.)

Ward Vem där? *(ser sig oroligt och spånt omkring)* Kom igen bara, era spöken! Jag är inte rädd för er! Ni kommer inte åt oss levande hur ni än försöker, för vi är levande av kött och blod! Hör ni det? Ni är bara döda och värdelösa drömmar utan substans och sjuka fantasier! Ni finns inte! *(det hörs ett vinande. Miss Ward fryser och ryser.)*

Huuu! *(ljuset slocknar, men hon tänder det genast igen.)*

Försök bara, era fåniga mähän!

Miles *(från sitt rum bakom en dörr)* Fröken Ward.

Ward Miles?

Miles Ja, kom in!

Ward *(öppnar dörren)* Hur visste du att jag var i korridoren?

Miles Jag hörde er allt.

(väggarna går i sär. Miles ligger i sängen.)

Ward Kan du inte sova?

Miles Det kan jag sällan. Ibland går jag in till Flora.

Ward Det får du inte göra. Kom då hellre in till mig.

Miles Det vore väl inte alldeles passande.

Ward Vad du är lillgammal.

Miles Vad tänker ni göra, miss Ward? Tänker ni lämna oss?

Ward Nej, aldrig.

Miles Men ni har bekymmer med oss.

Ward Det har jag betalt för. Jag sköter ju er uppfostran.

Miles Jag vet att ni skrivit till vår farbror. Vill ni att han kommer hit?

Ward Det får han själv avgöra. Han bör bara veta vad som händer.

Miles Tänker ni skvallra om min relegering?

Ward Miles, han måste få veta allt.

Miles Varför?

Ward Han är ju er farbror och närmaste släkting.

Miles Jag har relegerats förut, vet ni. Han tyckte inte om det. Han vill inte bry sig om oss.

Ward Han måste.

Miles Kan ni tvinga honom till det?

Ward Jag kan inte tvinga någon till något. Men det är min skyldighet att vara uppriktig.

Miles Man kan aldrig berätta allt.

Ward Ingen är betjänt av hemligheter, Miles. Allt kommer alltid fram förr eller senare, och ju senare, desto värre.

Miles Men somliga saker kommer aldrig fram, och det är tur det.

Ward Som vad då, Miles?

Miles Det är bäst att ni går nu, fröken Ward. Jag tror nog att jag kan somna nu.

Ward Vad döljer du för mig, Miles? Vad är det jag bör veta som du inte vill avslöja?

Miles Ingenting.

Ward Nu ljuger du.

Miles Jag ljuger aldrig.

Ward Förlåt mig. Men du undanhåller något.

Miles Det är inte det samma som att ljuga.

Ward Nej, det är det inte, Miles. Men förstår du inte att jag bara vill hjälpa dig?

Miles *(efter en paus)* Jag förstår inte hur det ska gå till.

Ward Vad hände, Miles, som gjorde att skolan skickade hem dig?

Miles Jag vet inte.

Ward Något måste du veta.

Miles De sade att jag hade dåligt inflytande.

Ward Det skrev de till oss också. Men något måste ha hänt.

Miles De skickade hem mig innan någonting hände.

Ward Vad kunde ha hänt?

Miles Jag vet inte. De blev bara rädda för mig.

Ward De blev bara rädda? För dig eller för dina spöken?
(en kall vinande vind blåser plötsligt ut ljusen. Ward omfamnar genast Miles varmt i sina armar.)

Miles *(lugnt)* Miss Ward, jag är inte rädd.

Ward För vad, Miles? För vad är du inte rädd? *(tänder ljusen igen)*

Miles För de andra.

Ward Vilka är de andra?

Miles Eller det andra.

Ward Vad är det andra?

Miles Jag är inte rädd för döden, miss Ward.

Ward *(förfärad)* Så får du inte säga, Miles.

Miles Men ni tycks vara det, miss Ward.

Ward Nej, jag är inte rädd.

Miles Jag somnar nu. Var bara lugn. Det är inte farligt.
(lutar sig tillbaka, ligger stilla, somnar lugnt.)

Ward Jag är inte rädd. *(höjer rösten)* Hör ni det, era spöken? Jag är inte rädd!
(Miles sover lugnt med ett leende på läpparna.)

Scen 8.

I trädgården. Flora ensam. Grose kommer.

Grose Men där är du ju, Flora! Vi var så oroliga för dig!

Flora Det behöver ni inte vara. Jag är i gott sällskap.

Grose Med vem då?

Flora Med mig själv.

Grose Ja, naturligtvis! Men vi är alltid rädda när du försvinner ensam ut i trädgården.

Flora Det behöver ni inte vara.

Grose Ändå såg vi gärna, Flora, att du talar om innan du går ut, så att någon av oss kan följa med dig.

Flora Miss Ward var upptagen med Miles. Och ni blir alltid så andfådd här ute, mrs Grose.

Grose Jag är inte ung längre, Flora.

Flora Nej, därför är det bättre ni stannar hemma.
(Fröken Ward kommer in på scenen.)

Grose Det är ingen fara, miss Ward. Hon är här.

Ward Ja, jag ser det. Är allt väl?

Grose Det hoppas jag.

Flora Varför skulle det inte vara det?

Ward Men du är ju här alldeles ensam, Flora.

Flora Jag är aldrig ensam. (Miss Jessel syns plötsligt på långt avstånd bland buskarna, helt klädd i svart som vanligt med svart sjal och långt utslaget svart hår.)

Ward (ser henne plötsligt) Det var det jag fruktade.

Grose Vad är det, fröken Ward?

Ward Hon är här, mrs Grose.

Grose Vem är här?

Ward Ser ni henne inte? Hon står där mitt bland buskarna, hur fräck, satanisk och utmanande som helst.

Grose Jag ser ingenting.

Ward Men du ser henne, Flora. (Flora vägrar se åt det aktuella hållet och verkar avsiktligt nonchalera det.)

Grose Hon vet inte vad ni talar om, fröken Ward. Ingen kan se vad ni ser, och ni ser fullkomligt i syne. Är ni helt frisk?

Ward Men jag ser henne ju med mina egna ögon! Hon kan inte bli tydligare! De härjade dragen, den mörka blicken, den ovårdade uppenbarelsen, hur skamlös som helst! Jag ser er nog, miss Jessel, och jag ser tydligare än någonsin hur ni bara utstrålar ondska och bara har onda avsikter!

Flora (rusar till mrs Grose) Ta mig härifrån, mrs Grose! Ta mig bort från den där onda fröken Ward!

Grose (anklagande till Ward) Ni har skrämt henne.

Ward Skrämt? Jag? Det är varelsen där som kan skrämma vem som helst från vettet med sina intentioner!

Flora Ta mig bort härifrån! Ta mig bort från fröken Ward!

Grose Kom, unga fröken Flora! Ni behöver komma i säng! (går med Flora)

Ward (till miss Jessel) Är ni nöjd nu, vidunder, när ni lyckats skrämma Flora från vettet?

Jessel (mörkt) Ni borde veta bättre än att göra er till ovän med de döda. (går)

Ward Kom tillbaka! Kom tillbaka!

Fåfängt. Hon är borta som en osynlig fågel. Har jag gjort fel? Är allt detta en absurd dröm som jag bara borde strunta i? Men jag vet ju att de vill komma åt barnen. Jag kan inte låta dem! Och nu betraktar mig Flora plötsligt som en fiende för att jag avslöjade miss Jessel för mrs Grose.... men det kanske går över. Detta är fruktansvärt! Och Miles? Är han nu ensam i huset med Peter Quint? O fasa! (rusar tillbaka mot huset.)

Scen 9.

Grose Vad ska jag tro? Är kvinnan galen, eller är jag förståndshandikappad? Ingen av oss förstår vad barnen ser och vet, och därför kan ingen av oss bli klok på barnen. Vi är odugliga båda två, ty vi är vuxna. Här kommer nu den stackars varelsen.

Ward Har ni skickat brevet?

Grose Vilket brev?

Ward Brevet jag skrev till barnens farbror. Jag lämnade det på spiselkransen. Nu är det borta.

Grose Ingen har tagit det för att posta det. Jag har aldrig sett det.

Ward Alltså måste Miles ha tagit det.

Grose Och vad stod i brevet?

Ward Bara alltsammans. Jag bad lord Mingus att komma hit. Jag bad honom om ett möte. Jag skrev att det fanns saker han borde känna till.

Grose Ingenting konkret med andra ord.

Ward Nej.

Grose Tack och lov för det.

Ward Hur är det med Flora?

Grose Hon är sjuk i feber och vill aldrig se er mera.

Ward Bara för att jag förolämpade miss Jessel, den slampan!

Grose Ni vidhåller att ni verkligen såg henne?

Ward I allra högsta grad.

Grose Ja, jag kan varken bekräfta det eller förneka det. Jag såg ingenting med mina två ögon, och lilla Flora förnekar det även.

Ward Miss Jessel är svartsjuk på mig och har lyckats vända Flora emot mig.

Grose Av vad lilla Flora har sagt till mig om er tror jag ni talar sant. Sådana ord kan hon bara ha fått av en annan kvinnlig vuxen än er, och hon har inte fått det av mig.

Ward Vad har hon sagt om mig?

Grose Hon har kallat er slampa.

Ward Var i all världen kan hon ha fått det ifrån om inte från miss Jessel?

Grose Jag säger det samma.

Ward Mrs Grose, ni måste resa bort med Flora. Hon är sjuk, hon är förlorad för mig, hon vägrar samarbeta längre, miss Jessel har lyckats förgifta henne. Ta henne härifrån.

Grose Ni blir då ensam med Miles.

Ward Ja, det blir jag. Men han samarbetar. Jag ska hjälpa honom mot de där varelserna och förjaga dem en gång för alla ur hans liv. Han och jag ska bekämpa dem gemensamt.

Grose Ni låter minst sagt som en van spökfångare.

Ward Det låter som om ni inte kan ta mig på allvar.

Grose Låt oss säga så här, att jag är inte för säker på resultatet. Men jag ska göra som ni säger. Det är bäst för Flora att hon kommer bort härifrån, och jag ska vara med henne hela tiden. Mig litat hon ännu på.

Ward Jag meddelar er så fort krisen är överstånden och här har blivit lugnt igen.

Grose Befriat från andarna? Tror ni verkligen ni kan befria något gammalt fint hus från dess minnen?

Ward Man kan alltid försöka.

Grose Och om Miles föredrar att ha kvar Peter Quint?

Ward Det är just dit jag vill få honom, att han själv säger upp bekantskapen med Peter Quint. Bara det kan rädda honom. Jag tror det var Peter Quint som lärde honom stjäla.

Grose Ni tror han stal brevet?

Ward Inte bara brevet. Jag tror han har stulit tidigare. Jag tror att stöld var anledningen till att han blev relegerad, både från den senaste och tidigare skolor.

Grose Ni kan ha rätt. Man blir knappast relegerad för mindre.

Ward Gör er redo, mrs Grose. Förbered Flora för resan. Det är bäst ni reser genast.

Grose Jag ska genast börja packa mina saker. *(bryter upp och går.)*

Ward Jag kan klara Miles men inte Flora, om hon en gång har satt sig mot mig. Miles sätter sig aldrig emot någon. Det är därför han blivit så mottaglig för miss Jessel och Peter Quint. Han förnekar inget och gör inget motstånd.

(Miles är plötsligt där, och man förstår att han har hört allt.)

Miles! Var har du varit?

Miles Ska Flora resa bort?

Ward Ja. Hon har blivit sjuk, och vi har en del att prata om.

Miles Om brevet till min farbror?

Ward Bland annat.

Miles Det stod ingenting i det. Ni har inte avslöjat något.

Ward Jag vill inte förlora dig, Miles.

Miles *(kastar sig i hennes famn)* Och jag vill inte förlora någon!

Ward Varför stal du brevet, Miles?

Miles Jag har rätt att veta vad som pågår omkring mig.

Ward Har du stulit förut?

Miles Nej, bara spionerat.

Ward Spionerat? Hur?

Miles Tjuvlyssnat.

Ward Var det därför du blev relegerad?

Miles Kanske. Har jag inte rätt att få veta vad folk inte vågar säga högt om mig i min närvaro?

Ward Jo, det har du, Miles, om det inte finns något annat sätt.

Miles Tack, fröken Ward. *(omfamnar henne igen)* Jag tror ni kan hjälpa mig.

Ward Det är därför jag är här. Jag vill hjälpa dig. *(Han släpper henne.)* Det är bra, Miles. Vi ses till middagen.

Miles Jag måste träffa Flora innan hon reser.

Ward Nej, Miles. Du får se henne när hon kommer tillbaka. Det är bäst så. Hon är inte frisk nu och får inte bli sjukare.

Miles Som ni vill, fröken Ward.

Ward Gå nu. Vi ses senare.

(Miles går. När han går dyker Jessel och Quint upp, och de går bort med honom mellan sig.)

Ward ser dem inte, då hon är med ryggen till.)

Ward *(suckar)* Bara några dagar till, så kan jag ta det lugnt sedan. *(broderar.)*

Men jag måste lägga upp en strategi. Det gäller att få Miles att förneka andarna. Om jag bara kan få honom till det har de sedan ingen makt över honom. Ja, jag måste bryta deras inflytande en gång för alla. Bara så kan det bli någon ordning på barnens liv och framtid.

(Dörrarna öppnas, och husan visar sig.)

Husan Middagen är serverad, fröken Ward.

Ward Bra. Var är Miles? Kommer han?

Husan Jag ska säga till honom. (går.)
(Väggarna glider i sär och blottar matsalen med ett välförsett middagsbord med vackra kandelabrar. Det är nästan högtidligt. Fröken Ward tar plats och bereder sig att vänta tills Miles kommer. Så småningom kommer lille Miles men toekar inför middagsbordet.)

Ward Det är inte farligt, Miles. Det är bara vi två.

Miles Jag är inte hungrig.

Ward Vem är väl det? Men om vi inte äter blir vi hungriga.

(Miles sätter sig. Husan serverar dem båda och går sedan.)

Nu när vi är ensamma, Miles, är det en sak jag måste få veta. Det låg ett brev till din farbror på spiselkranen i morse. Nu är det borta. Vet du något om det?

Miles Ja.

Ward Tog du det?

Miles Ja.

Ward Öppnade du det och läste det?

Miles Ja.

Ward Var är det nu?

Miles Jag brände upp det.

Ward Varför?

Miles Det innehöll ju ingenting.

Ward Nej, det gjorde det inte. Därför var det helt onödigt att förstöra det, eller hur?

Miles Jag hade väntat mig att få läsa rysliga saker om mig själv.

Ward Menar du att du blev besviken?

Miles Ja.

Ward Tror du verkligen att jag skulle skvallra för din farbror om er?

Miles Det brukar alla göra.

Ward 'Alla'?

Miles Alla lärare.

Ward Vad trodde du att du skulle få läsa om dig själv?

Miles Allt utom sanningen.

Ward Vad är sanningen?

Miles (skruvar på sig) Ni ställer så svåra frågor, miss Ward.

Ward Nåväl. Jag ska ställa lättare frågor. Har du stulit förut?

Miles Nej.

Ward Aldrig?

Miles Aldrig.

Ward Inte ens i skolan?

Miles Nej.

Ward Varför blev du då relegerad?

Miles För vad jag sade.

Ward Vad sade du?

Miles Allt möjligt.

Ward Berättade du om spökena?

Miles Jag förde vidare sånt som de hade talat om för mig.

Ward Vilka de? Spökena?

Miles Nej, miss Jessel och Peter Quint, när de levde.

Ward Varför dog de?

Miles Nu ställer ni svåra frågor igen.

Ward Om jag inte får veta allt, Miles, kan jag inte hjälpa dig.

Miles Hur kan ni hjälpa mig?

Ward Jag vill befria dig från miss Jessel och Peter Quint. Vi måste bli av med dem. Vi måste glömma dem och lämna dem bakom oss.

Miles Men om de inte vill?

Ward Vad menar du?

Miles Om de inte vill glömma oss?

Ward De är döda, Miles! De är döda och begravda! De har ingenting med oss levande att göra!

Miles Men de behöver oss fortfarande.

Ward Hur då?

Miles De döda behöver de levande.

Ward Men de levande behöver inte de döda.

Miles Därför blir de döda ledsna och uppsöker de levande som fortfarande tänker på dem och bryr sig om dem.

Ward Du har ditt eget liv att sköta, Miles. Dina plikter är bara med de levande.

Miles *(ser sig oroligt omkring, som om han väntade besök. Säger sedan rakt på sak:)*

Varför är ni vuxna alltid så stygga?

Ward Stygga?

Miles Ja. Ni är stygg mot de döda, miss Ward, och ni vill beröva oss som är små och snälla möjligheten att vara snälla mot dem.

Ward *(förstår inte, mildt överseende)* Miles, du vet inte vad du talar om. Du måste växa ifrån dina fantasier, för det är bara fantasier. Miss Jessel och Peter Quint existerar inte. De spöken du tror dig se existerar inte.

(Just när hon säger dessa ord kommer Jessel och Quint in tillsammans i den mörkaste delen av rummet: man ser dem bara vagt, men man ser att de håller varandra i handen och att de stannar på avstånd och liksom överlägger sinsemellan. Miles ser dem inte, men Ward ser dem så fort hon talat färdigt. Chockerad omfamnar hon genast Miles.)

Förstår du, Miles? De existerar inte! De har ingenting med oss levande att göra! De är bara hjärnspöken!

Miles Varför är ni så upprörd, fröken Ward?

Ward Jag vill bara rädda dig från din sjukdom, Miles. Du får inte se i syne mera! Lova mig det! Säg att du förnekar att miss Jessel och Peter Quint existerar utom för din sjuka inbillning!

Miles Jag kan inte förneka två människor bara för att de älskade varandra.

Ward Men du kan förneka de döda! De är döda, Miles! Förneka dem!

Miles De kan bli sårade.

Ward Nej, det kan de inte, för de är döda!

Miles Ser ni dem, fröken Ward, eftersom ni är så upprörd?

Ward Nej, jag ser dem inte! Jag förnekar dem!

(Jessel och Quint synes efter kort överläggning dra sig tillbaka och försvinna.)

Miles Jag ser dem heller inte. *(vänder sig plötsligt om mot Quint och Jessel, precis när de försvunnit.)* Ni har skrämt bort dem, fröken Ward! De kommer aldrig mer tillbaka!

Ward De har aldrig varit här, Miles.

Miles Ni har skrämt bort dem, precis som ni skrämde bort Flora! *(reser sig från bordet och vill rusa ut.)* Vad ni vuxna ändå är grymma, bara för att ni inte vill förstå sanningen! Bara för att de älskade varandra och även älskade oss ville ni inte låta dem göra det! De ville ju bara vara tillsammans med oss!

Ward Miles!

Miles Alla ni vuxna bara förstör livet för er själva och alla andra med er dumma avundsjuka! Jag vill aldrig bli en av er!

(börjar rusa ut. Halvvägs störtar han till golvet på en mjuk matta och blir liggande där orörlig.)

Ward Miles! Miles! *(skyndar fram till honom)* Miles! Det var bara för ditt eget bästa! Nu slipper vi dem! Du och Flora måste tänka på era egna liv! De döda vill aldrig de levande något gott! Miles! Miles! *(försöker förgäves väcka honom. Husan kommer in.)*

Husan Vad står på? Vad har hänt?

Ward Miles har svimmat.

Husan (undersöker honom sakkunnigt) Det är värre än så, fröken.

Ward Vad är det?

Husan Hans hjärta har slutat att slå.

Ward Nej! *(försöker förgäves på nytt väcka lille Miles.)*

Miles! Miles! *(är helt hysterisk)*

Husan Nu blir det mer än någonsin att förklara för lord Mingus, som han mindre än någonsin kommer att tåla att höra. *(går)*

Ward (förgäves) Miles! Miles!

(Ridå.)